

Tarzíciusz írása

AZ IKON

Az ikon szó, görög eredetű, „képmást”"képet, jelent. Az ikonokon Jézus Krisztust, Szűz Máriát, a szenteket és a keresztény ünnepeket ábrázolják.

Megvizsgálhatjuk az ikonfestés szó jelentését is: görög és orosz nyelven úgy fejezik ki, hogy az ikonokat írják (nem festik), azaz úgy írják, mint egy szöveget. Az ikon egyházi célt szolgál: színeivel, vonalaival, kompozíciójával, ikonográfiájával mindig tanít. És magától értetődik, hogy az ikonnak úgy kell tanítania, mint az Egyháznak, nem pedig az ikonfestő saját akarata szerint. Mint ismeretes, a Biblia tiltja az istenek ábrázolásait. Az ikonrombolók hosszú ideig erre a tilalomra hivatkoztak, az állítva, hogy Isten nem látható és nem ábrázolható. Az ikontisztelők pedig azt válaszolták, hogy Jézus Krisztus Isten Fia megtestesült és emberré lett, ezért abban az alakban ábrázolható, amelyben a földön prédikált, gyógyított, és életével példát adott nekünk. A 8-9 században Bizánc az ikonrombolás hosszú időszakát élte. 787-ben tartották azt a zsinatot, amely megfogalmazta az ikonfelfogás és az ikontisztelet fő elveit. Az ikon azt a Személyt ábrázolja, amelyben két természet van együtt-az isteni és emberi. Bár az ikonon Krisztus emberi ábrázolását látjuk, láthatatlanul jelen van rajta az isteni természet, mivel Jézus Krisztus Istenember, és nem lehet szétválasztani két természetét.

Az ikon nem az egyenes perspektívát használja, amihez a mai néző hozzá szokott, hanem a fordítottat. Az ikonon fordított perspektívát látunk. De mi az az egyenes perspektíva? Az egyenes perspektíva három fő elvre épül: a párhuzamos vonalak a horizont irányába összefutnak: a nézőhöz közelebb elhelyezkedő tárgyak nagyobbak és a távolabbiak kisebbek. A művész egy mozdulatlan nézőpontból ábrázol. A fordított perspektíva nem ismeri el ezt a három elvet: a párhuzamos vonalak távolodnak egymástól, a hozzánk közelebbi alakok nem nagyobbak, hanem kisebbek, és a művésznak több nézőpontja van. De van egy másik elnevezés is: a szemantikai perspektíva. A fontosabbat ábrázolják az ikonon nagyobbak. A szent a Mennynek Országában lakozik, ott pedig egészen más tér van, nem olyan, mint a látható fizikai tér.

Az ikon szoros kapcsolatban van az ikontisztelettel. Ez a tisztelet abban mutatkozik meg, hogy ikonok előtt: imádkoznak, hódolnak, megcsókolják, gyertyákat és mécseseket gyújtanak. A tisztelet nem a képnek szól, hanem az ábrázolt személynek.

Az ikonokat nem csak a templomokban helyezik el, hanem otthon is. Erre a házban egy külön sarok szolgál:” szép sarok” a bejárattól jobbra lévő, amely keletre néző. A szent sarokban általában Krisztus, a Szűzanya, a család védőszentjének az ikonjait helyezték el. Esküvőkre, névnapokra a legszebb ajándék volt az ikon. Ikonokat vittek magukkal az emberek utazásaikra, a földekre, ahol imádkoztak a jó termésért. Az ikonokat gyakran arany vagy ezüst borítóval fedték be és drágakövekkel díszítették.

Az első típus - a nem emberi kézzel festett Megváltó (görögül Akheiropouietosz, szlávul Spasz Nerukotvornij). Ez a Megváltó legfontosabb ábrázolása. Edessza város fejedelme, Abgár, leprában súlyos beteg volt. Amikor hallott Krisztusról, az ő csodatetteiről és gyógyításairól, elküldött hozzá egy festőt, hogy fesse meg Krisztus portréját. A művész elvegyült a tanítványok sokaságában és megpróbálta lefesteni Krisztust, de az ábrázolás csodás módon mindig eltűnt

pergamenről. Ekkor Krisztus magához szólította a festőt, arcához tartott egy kendőt, s a kendőn ott maradt Krisztus arcának mása, lenyomata. Ezért nevezik nem kézzel festettnek. Abgár a kendőn láttán meg gyógyult, de a sebei nem múltak el, míg Tádé apostolt el nem küldte Jézus, hogy keresztelje meg egész háza népével. A kendőt egy fatáblára feszítették és azt a várkapu bejárata fölé, helyeztette. Így az ítéő példa volt a pogányok számára is. Abgár keresztény leszármazottai uralkodása majdnem a harmadik századik tartott. Aztán a nép az ismét pogány fejedelem uralkodása félelmében, ezt az ikont befalzták. 544 I. Khoszran perzsa király ostromolta a várost és előkerült a képmás. 965 Konstantinápolyba szállították ünnepe aug. 16. 1204 Konstantinápolyt a keresztések végigpusztították az ikonnak nyoma veszett. Az európai hagyományban ennek a történetnek Veronika kendőjének legendája felel meg. *Folyt. Köv.*